

of the complex of measures aimed at increasing the level of professional competence students of medical higher educational institutions, using a proven positive impact of exercise on the development of the leading and important professional psychophysiological functions and personal features of girls and boys, who learn dental specialty.

Key words: students, medical higher educational institutions, professional competence, professionally applied physical training.

Рецензент: д.мед.н., професор Очередько О.М.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2015 р.

Панчук Олександр Юхимович - к. мед. н., докторант кафедри загальної гігієни та екології ВНМУ ім. М.І.Пирогова; +38 050 313-82-59; hygiene@vnmue.edu.ua

© Рудавка С.І.

УДК: 338.439.4: 351.773(477):616-056.2

Рудавка С.І.

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА І ПАРАМЕТРІВ ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Резюме. У статті розглянуто стан виробництва харчових продуктів в Україні, визначено засади державного регулювання їх обсягів та параметрів якості, показано їх вплив на здоров'я людини.

Ключові слова: державне регулювання, обсяги виробництва, якість харчових продуктів, повноцінне харчування, здоров'я.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. У формуванні та збереженні здоров'я, сприянні високій працездатності та різнобічній діяльності людини, активному її довголіттю, виконанню соціальних функцій важлива роль належить повноцінному харчуванню, яке в значній мірі залежить від кількості та якості спожитих харчових продуктів.

В умовах становлення ринкових відносин в Україні, коли підприємець, маючи за мету досягнення максимального прибутку, випускає на продовольчий ринок не завжди якісні продукти, стає необхідним удосконалення державного регулювання у сфері продовольчого ринку. Державне регулювання економіки є дієвим засобом її ефективного функціонування. У міру розвитку суспільства трансформуються принципи, методи, функції, форми і механізми державного регулювання економіки. Тому сьогодні необхідний пошук нових механізмів ефективного впливу державних органів на економіку, орієнтованих на зростання обсягів виробництва харчових продуктів та підвищення їх якості.

Дослідженням даної проблеми на сучасному етапі займаються такі науковці, як Аршакуні В.Л., Забарна Ю.В., Мішина М., Ложкіна Т., Пасхавер Б., Сімонов Ю., Сичевський М.П., Трегобчук В.М., Ульянченко А.В., Прозорова Н.В. та ін.

Метою статті є визначення основних засад державного регулювання обсягів виробництва і параметрів якості харчових продуктів на внутрішньому продовольчому ринку України та їх впливу на здоров'я людини.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням одержаних результатів. В Україні конституційно визначено, що людина, її життя і здоров'я є найви-

щою соціальною цінністю і що держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції [Конституція України, 1997].

Однією з найбільш актуальних проблем соціально-економічного розвитку України в сучасних умовах є необхідне продовольче забезпечення країни та повноцінне харчування всіх груп населення, з якого, за даними ООН, 78% перебуває за межею бідності [Сич, 2013]. В країні низька спроможність переважної більшості населення у забезпеченні повноцінного харчового раціону, постійно порушується структура харчування. Як наслідок, більша половина випадків передчасної смерті (до 65 років) чоловіків і жінок зумовлені хворобами, пов'язаними з нездоровим харчуванням. Зменшується тривалість життя. Заданими Державного комітету статистики України, лише 15% від загальної кількості наших громадян старші 65 років. За станом здоров'я громадян Україна посідає одне з найнижчих рейтингових місць в Європі. Від 12 до 14 млн. українців страждають на серцево-судинні захворювання, понад 1 млн. мають онкологічні хвороби, ще майже в 2 млн. - цукровий діабет, до того ж понад 130 тис. з них є інсулінозалежними [Ромашкіна, 2015].

Стан споживання продуктів харчування у розрахунку на одну особу у кг за рік протягом 1990-2014 рр. ілюструє таблиця 1.

Наведені в таблиці 1 дані свідчать, що за вказані роки відбулося значне зменшення споживання населенням України всіх продуктів харчування, за винятком яєць, олій та інших рослинних жирів, овочів і баштанних продовольчих культур, хліба та хлібопродуктів. Значно зменшилось споживання риби і рибопродуктів, м'яса і м'ясопродуктів, молока і молокопродуктів. Ха-

Таблиця 1. Рівень споживання населенням України основних видів продуктів харчування (на одну особу в рік, кг).

№ п/п	Продукти	Раціональні норми	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2014 р. до рац. норми, %
1	М'ясо і м'ясопродукти	83	68	39	33	39	52	51	54	56	54	65,1
2	Молоко і молочні продукти	380	373	244	199	226	206	205	215	221	223	58,7
3	Яйця, шт.	290	272	171	166	238	290	310	307	309	310	106,9
4	Риба і рибопродукти	20	17,5	3,6	8,4	14,4	14,5	13,4	13,6	14,6	11,1	55,5
5	Хліб і хлібні продукти	101	141	128	125	124	111	110	109	108	109	107,9
6	Картопля	124	131	124	135	136	129	139	140	135	141	137,1
7	Овочі та баштанні культури	161	102	97	102	120	144	163	163	163	163	101,2
8	Плоди, ягоди і виноград	90	47	33	29	37	48	53	53	56	52	57,8
9	Цукор	38	50	32	37	38	37	39	38	37	36	94,7
10	Олія	13	11,6	8,2	9,4	13,5	14,8	13,7	13	13,3	13,1	100,8

Примітка. Таблиця складена на основі: Статистичний щорічник України за 2014 рік. - К.: ТОВ "Видавництво "Консультант". - 2015. - с.398. Пасхавер Б. Сучасний стан продовольчої безпеки/ Б.Пасхавер//Економіка України - 2006.№4 - С .45.

рактерним сьогодні є і те, що в останні роки населення країни забезпечується продуктами харчування вітчизняного виробництва на 50%. Великі адміністративно-промислові центри на 70-80% залежні від зовнішнього постачання. При цьому продукти, що постачаються із Заходу, є далеко не екологічно чистими, мають консерванти і добавки, заборонені до вживання в країнах-виробниках [Ульянченко, Прозорова, 2014].

Найбільш суттєвими обставинами низького споживання населенням України продуктів харчування є, перш за все, низька ефективність агропромислового комплексу, зокрема сільського господарства, та низька купівельна спроможність населення. В результаті непродуманих реформ в аграрній сфері виробництво сільськогосподарської продукції у нашій країні суттєво скоротилося. В 2014 р. порівняно з 1990 р. його обсяги в цілому зменшились на 11,1 % ("Статистичний щорічник України в 2014 р.", 2015 р.).

Особливо значне зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції спостерігається у галузі тваринництва. Кількість великої рогатої худоби в Україні в 2014 р. порівняно з 1990 р. зменшилась в 6,3 рази (з 24623 тис. голів, у т.ч. корів 8378 тис., до 3884 тис. голів, у т.ч. корів 2263 тис.), свиней - в 2,6 рази (з 19427 тис. до 7351 тис.), птиці всіх видів - в 1,2 рази (з 246,1 млн. голів до 213,3 млн. голів), овець та кіз - в 5,1 рази (з 8419 тис. до 1371 тис.), виробництво м'яса у забійній вазі зменшилось в 1,9 рази (з 4358 тис.т до 2360 тис. т), виробництво молока зменшилось в 2,2 рази (з 24508 тис. т до 11133 тис. т). Також зменшилось виробництво плодів і ягід в 2014 р. порівняно з 1990р. на 31,1 % та винограду - на 47,9% ("Статистичний щорічник України за 2014 рік", 2015).

Зменшення виробництва сільськогосподарської продукції в Україні зумовило скорочення обсягів випуску продукції харчування в цілому в країні і в розрахунку на одну особу (табл. 2).

Наведені в таблиці 2 дані свідчать, що за вказані роки в Україні відбулося значне зменшення виробництва майже всіх найважливіших видів продукції харчування на одну особу, за виключенням соняшникової олії та маргарину. Особливо зменшилось виробництво м'яса, молока, вершкового масла, макаронних виробів.

Аналіз статистичних даних про стан розвитку агропромислового комплексу України протягом останніх 25-ти років свідчить про різке зменшення випуску продукції в багатьох його галузях, зокрема в одній з провідних харчового виробництва - цукровій промисловості, в якій ще на початку реформування економіки діяло 192 цукрових заводів, а в 2014 р. їх залишилось лише 47. Решта з 192 цукрових заводів zostалися хіба що в ностальгічних спогадах. Вирізання з року в рік підприємств галузі на металобрухт - результат бездумної політики оптимізації потужностей. У державних кабінетах вирішили кинути цей процес на самоплив, віддати його на відкуп спритним ділкам. Разом із зникненням заводів з цукрової карти країни стирались й цілі селища та господарства, пов'язані з виробництвом цукру. Бідували школи, лікарні, дитячі садочки, гуртожитки. Десятки тисяч людей залишилися без улюбленої роботи, без засобів існування. Водночас чимало тих ділків на розвалинах заводів особисто для себе побудували процвітаюче політичне та економічне майбутнє (Квітка, 2014).

А ще недавно, в 1990 р. з площі 1605 тис. га в Україні було зібрано 44264 тис. т цукрових буряків, з яких заводи виробили 5388 тис. т цукру. Потім поступово почався спад у вирощуванні цукрової сировини і виробництва з неї продукції. В 2014 р. з площі 330 тис. га., що зменшилась порівняно з 1990 р. майже в 5 разів, було зібрано лише 15 734 тис. т цукрових буряків, з яких цукрові заводи виробили 2 053 тис. т цукру, тобто в 2,6 рази менше порівняно з 1990 р. ["Статистичний щорічник України за 2014 рік", 2015]. Як результат, в

Таблиця 2. Виробництво найважливіших видів продукції харчування на одну особу в Україні (кг).

№ п/п	Продукти	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2014 р. до 1990р.,%
1	М'ясо, включаючи субпродукти I категорії (промис. виробіток)	53,2	18,6	8,1	13,1	23,0	23,0	23,1	25,4	27,7	47,9
2	Вироби ковбасні	17,3	5,4	3,5	6,6	6,1	6,4	6,5	6,5	6,2	35,8
3	Олія соняшникова нерафінована	20,6	13,5	19,6	28,7	66,1	69,5	83,4	74,8	101,0	490,3
4	Маргарин і жири харчові подібні	5,6	2,1	3,3	6,4	7,9	7,9	7,2	6,2	6,3	112,5
5	Молоко	473,0	251,5	255,5	289,6	243,5	242,1	249,5	253,0	259,5	45,1
6	Масло вершкове	8,6	4,3	2,7	2,5	1,7	1,7	1,9	2,1	2,6	30,2
7	Сири жирні	3,5	1,4	1,4	5,8	4,5	3,9	3,7	3,6	3,0	85,7
8	Хліб і хлібобулочні вироби	129,1	79,8	49,7	48,1	39,4	38,6	37,0	34,3	31,6	24,5
9	Цукор-пісок	130,9	75,6	36,0	45,4	39,3	56,6	47,0	27,7	47,7	36,4
10	Макаронні вироби	6,9	4,3	2,3	2,2	2,5	2,9	2,3	2,2	2,4	34,8
11	Вироби кондитерські цукристі	13,0	3,6	8,7	6,1	5,5	5,0	4,8	4,4	4,3	33,0
12	Мінеральні води негазовані, л	10,5	3,2	9,9	2,5	6,8	7,3	8,3	8,9	8,4	80,0
13	Безалкогольні напої, л	29,0	7,2	13,4	35,9	32,3	31,7	31,5	27,8	27,2	93,8

Примітка. Таблиця складена на основі: Статистичний щорічник України за 2000 рік. - К.: "Техніка". - 2001. - С. 127. Статистичний щорічник України за 2005 рік. - К.: Видавництво "Консультант". - 2006. - С. 124, 179, 343. Статистичний щорічник України за 2010 рік. - К.: ТОВ "Август Трейд". - 2011. - С. 123, 177, 328. Статистичний щорічник України за 2014 рік. - К.: ТОВ "Видавництво "Консультант". - 2015. - С. 102, 155, 320.

Україні знизилось забезпечення в цукрі внутрішніх потреб і зменшилися його експортні поставки при тому, що світовий ринок має зростаючі потреби у цьому продукті. Зараз великими покупцями цукру на світовому ринку є Індонезія, США, Китай, Європейські країни. Нарощування обсягів виробництва цукру в Україні дало б можливість, поряд з повним забезпеченням внутрішніх потреб збільшити валютні надходження в країну.

А тому в країні необхідно розробити стратегію економічного розвитку на тривалий період, забезпечити підвищення ефективності агропромислового комплексу, зокрема сільського господарства та переробної промисловості. На державному і регіональному рівнях необхідно щорічно розробляти і реалізовувати цільові продуктивні програми по вирішенню проблем забезпечення населення продуктами харчування в асортименті і обсягах, достатніх для формування повноцінного і збалансованого раціону.

Держава повинна більше уваги приділяти запровадженню ефективних форм організації виробництва в сільському господарстві. Замість здачі в оренду нинішнім латифундистам сотень тисяч гектарів земель власниками паїв необхідно і надалі створювати сімейні фермерства та крупні сільськогосподарські підприємства типу організованого в селі Радівка Калинівського району Вінницької області, де керівником є Герой України А.М. Пачевський [Чорний, 2014]. Якщо різні агрохолдинги займаються виключно рослинництвом, причому з року у рік висівають лише вигідні їм культури - пшеницю, кукурудзу, соняшник, ріпак і працюють суто на експорт, то у "Радівському" займаються і рослинництвом, і тваринництвом, і іншими видами діяльності. Тут

вирощують "на круг" пшениці по 75 і більше центнерів з гектара, гороху - понад 40 центнерів, гречки - майже 30 центнерів.

В господарстві велика увага приділяється тваринництву, яке повністю забезпечене власними кормами. Щоб воно було економічно ефективною конкурентнопроможною галуззю в ринкових умовах, тут утримують лише високопродуктивних тварин, здатних окупити усі витрати високим рівнем виробництва і якості продукції. Саме тому в господарстві вже давно перейшли на інтенсивний метод м'ясо-молочного скотарства. Понад 10 років тому у "Радівському" створили племінний завод з розведення подільського типу української чорно-рябої молочної породи, де нині утримується майже 1500 голів ВРХ, в т.ч. 500 корів.

Постійне забезпечення повноцінними збалансованими кормами стало основою формування високопродуктивного стада з генетичним потенціалом 6,5-7 тис. кг молока за лактацію при середньому в 2014 р. удої молока від однієї корови в сільськогосподарських підприємствах України 5027 кг [Статистичний щорічник України в 2014 р., 2015]. В даний час надій на корову становить майже 20 кг молока цілодобово. В середньому впродовж місяця від реалізації молока найвищих кондицій в господарстві отримують до 800 тисяч гривень доходу.

Нині усі соціальні витрати села Радівка лежать на плечах сільгосппідприємства "Радівське". Воно щороку надає на соціальні потреби жителів села, як мінімум, півтора мільйона гривень, що дає можливість повністю забезпечити харчуванням школу і дитячий садочок. Сільгосппідприємство ще й допомагає їм у ремонтах та

придбанні необхідного інвентарю. В с.Радівка зробили коштом господарства реконструкцію медичного пункту, надають матеріальну допомогу пенсіонерам, працівникам на лікування в санаторіях, на операції, на навчання у вищих навчальних закладах дітей працівників сільгосп підприємства. За свої кошти воно утримує автомобіль швидкої допомоги.

Вкрай важливим у вирішенні проблеми повноцінного харчування населення України є підвищення якості продуктів харчування. Як свідчить аналіз матеріалів досліджень, у 2012 р. Держспоживінспекція забракувала 36 відсотків продовольства, отриманого на перевірку.

Не змінились на краще результати перевірок якості продуктів харчування в країні і в наступні роки. Зокрема, працівники ДП "Івано-Франківська стандартметрологія" забракували в 2013 р. 34 відсотки перевіреної молочної продукції [Брухаль, 2014]. Загалом спеціалісти випробувального центру підприємства перевірили 2328 зразків харчової та промислової продукції. Через невідповідність нормам із торговельних мереж вилучали ковбасні вироби, овочі, навіть хліб. В солодковершковому маслі та сметані було виявлено недопустимому наявність рослинних жирів та відповідно занижену частку тваринних.

З усіх видів харчових підробок найбільш поширеними на Херсонщині є фальсифіковані молочні, рибні та м'ясні продукти. За результатами їх перевірок в 2013 р. експерти "Херсонстандартметрологія" виявили 16 видів спреду (суміші молочних жирів та пальмових чи кокосових олій) різних виробників, що продавалися під виглядом дорожчого коров'ячого масла [Яновський, 2014]. До того ж навіть у спредах молочних жирів було на чверть менше, ніж потрібно для таких продуктів.

Для варених та напівкопчених ковбас, які надходили до роздрібно-торговельної мережі під популярними назвами Лікарська та Баварська характерним недоліком була надто завищена кількість вологи, для сиру - рослинний жир. З-поміж рибних консервів найбільше підробок припадало на кілька чорноморські та балтійські в томатному соусі.

На Хмельниччині в 2013 р. Центр незалежних споживчих експертиз "Тест" вивчав якість восьми вітчизняних марок сметани (жирністю від 20 до 22%). Три зразки сметани ("РадиМо", "Альма-Віта" і "Главмолоко") виявилися фальсифікованими - містили немолочний жир, а тому мали називатися лише "сметанним продуктом". "РадиМо" містила 18,2% жиру замість 20%, "Альма-Віта" - 14,5% замість 21%, а "Главмолоко" - 16,7% замість 21%. Сметана "Главмолоко", крім того, містила крохмаль, про який не було вказано при маркуванні. В ній виявили кишкову паличку [Козак, 2013].

Правове регулювання безпеки та якості продуктів харчування здійснюється в країні відповідно до Законів України "Про державну підтримку сільського господарства України", "Про безпечність та якість харчових продуктів", "Про забезпечення санітарного та епідемічно-

го благополуччя населення", "Про ветеринарну медицину", "Про захист прав споживачів", "Про стандартизацію", "Про підтвердження відповідності" та інших нормативно-правових актів.

Поряд з цим, необхідно зазначити, що в країні немає належного контролю за якістю продукції. Виробник її нам не гарантує, а сам споживач безпосередньо не може вплинути на якість. Тому при виготовленні продуктів харчування необхідно підвищити роль Державного стандарту України (ДСТУ, колишній ГОСТ) і в більшій мірі Держспоживінспекції контролювати дотримання технічних умов на виробництві (ТУ).

Якість і безпека харчової продукції є необхідними характеристиками, які вимагають управління з боку держави. У харчовій промисловості одним з головних вимог споживача є саме безпека харчових продуктів. Їх використання не повинне приводити до харчових отруєнь і погіршенню стану здоров'я, а самі продукти не повинні містити небезпечні інгредієнти. У зв'язку з цим проблема впровадження системи забезпечення харчової безпеки в нашій країні в останні роки стає усе більш актуальною [Забарна, 2014].

На думку В.Л. Аршакуні [2008], безпека харчової продукції - це система для розробки і здійснення скоординованої діяльності по керівництву і управлінню організацією з метою забезпечення безпеки харчової продукції.

Одним зі способів забезпечення невід'ємного права громадян на охорону здоров'я є виробництво і реалізація доброякісних продуктів харчування [Сичевський, 2014]. Адже продукти харчування - найважливіший фактор, який визначає життєдіяльність людини, оскільки більше половини шкідливих речовин надходить в організм з їжею і водою.

Слід мати на увазі, що однією з важливих проблем сьогодення, які спричиняють недосконалість національного законодавства у сфері продовольчої безпеки, є проблема відсутності фактично розмежування правового регулювання питань безпеки і якості харчових продуктів та продовольчої сировини. Так, Закон України від 23 грудня 1997р. №771/97 - ВР "Про безпечність та якість харчових продуктів" передбачає контроль не лише за безпечністю, але й за якістю продуктів харчування. Проте сучасна правова система нашої країни у цій сфері передбачає, що контролю з боку держави підлягає лише безпечність продукції, а якість забезпечується винятково ринковими механізмами. Необхідність переходу на європейські засади регулювання обґрунтована тим, що усунення розбіжностей у підходах до регулювання ринку продовольчих товарів є основною передумовою для створення зони вільної торгівлі такими товарами [Забарна, 2014].

Також важливою проблемою у вирішенні продовольчої безпеки країни є фактична відсутність державного регулювання кількісних параметрів споживання харчових продуктів. Базою формування соціальних стан-

дартів в Україні є прожитковий мінімум, який у законодавстві визначено як "вартісну величину достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування". Основою для встановлення прожиткового мінімуму є мінімальний споживчий кошик. Діючий перелік товарів, які входять до складу споживчого кошику України, був затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2000 р. № 656. Згідно цього документа працездатним українцям пропонується в рік спожити хліба пшеничного 62 кг, житнього - 39 кг, 4 кг макаронних виробів і 1 кг рису, 2 кг крупи гречаної, 25 кг огірків та помідорів, 7,1 л олії, 220 штук яєць, 95 кг картоплі, 28 капусти, 2 кг сала і 9 кг ковбасних виробів, 14 кг м'яса яловичини та 7 кг риби свіжої, 12 кг м'яса птиці домашньої, 2 кг баранини та 3,5 кг твердого сиру, 60 кг молока незбираного та 65 кг молока з малим вмістом жиру. Не передбачені у складі споживчого кошику взагалі такі продукти, як плодово-ягідні та овочеві соки, мед.

Діючий прожитковий мінімум продовольчих товарів, сформований у 2000 р., значно нижчий раціональних норм їх споживання і не відповідає суспільним потребам сьогодення. Згідно з чинним законодавством він переглядається раз на п'ять років. Тобто мав би коригуватися на цей час вже втретє. А значить, державне регулювання у цій сфері практично відсутнє. В той же час стаття 48 Конституції України гласить: "Кожен має

право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло [Конституція України, 1997 р.]

Висновки та перспективи подальших розробок

Державне регулювання обсягів виробництва і параметрів якості харчових продуктів в Україні у сучасних умовах повинне забезпечити:

- розробку і реалізацію в країні довгострокової програми високоефективного розвитку сільського господарства і переробних галузей, націлену на забезпечення потреб населення у високоякісних продуктах харчування;

- розробку і ухвалення концепції здорового харчування всіх верств населення країни;

- розробку і реалізацію на державному й регіональному рівнях цільових продуктових програм;

- постійний контроль за якістю продуктів харчування та підвищення ролі державного стандарту України, Держспоживінспекції у здійсненні постійного контролю по дотриманню технічних умов на виробництві;

- попередження ввозу через кордон, а також внутрішніх поставок на споживчий ринок країни фальсифікованих і небезпечних продуктів харчування;

- перегляд державою складу споживчого кошика із врахуванням фізіологічних потреб для нормального відтворення життєдіяльності людини.

Список літератури

- Аршакуни В.Л. От системы ХАССП - к системе менеджмента безопасности пищевой продукции по ИСО 22000 / В.Л. Аршакуни // Стандарты и качество. - 2008. - № 2. - С. 88-89.
- Брухаль Г. Забракували майже третину молока / Г. Брухаль // Голос України. - 30 січня 2014 р. - С. 14.
- Забарна Ю. В. Державне регулювання кількісних та якісних параметрів харчових продуктів на внутрішньому продовольчому ринку / Ю.В. Забарна // Економіка, фінанси, право. - 2014. - № 11. - С. 6.
- Квітка Г. Цукор: обійдеться без дефіциту / Г. Квітка // Голос України. - 29 жовтня 2014 р. - С. 11.
- Козак І. У сметану не докладають молока / І. Козак // Голос України. - 10 жовтня 2013 р. - С. 11.
- Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. - К.: Преса України, 1997. - С. 4, 18, 21.
- Пасхавер Б. Сучасний стан продовольчої безпеки / Б. Пасхавер // Економіка України. - 2006. - № 4. - С. 43.
- Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- zakon 1. rada.gov.ua.
- Про ветеринарну медицину: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Продержавну підтримку сільського господарства України: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Про захист прав споживачів: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Про підтвердження відповідності: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Про стандартизацію: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Ромашкіна О. Як побудувати Європейську систему охорони здоров'я / О. Ромашкіна // Голос України. - 17 грудня 2015 р. - С. 3.
- Симонов Ю. Стандартизація + сертифікація пищевих продуктів = их безопасность / Ю. Симонов // Стандарти и качество. - 2000. - № 13. - С. 84.
- Сич О. Плата неадекватна якості / О. Сич // Голос України. - 19 квітня 2013 р. - С. 14.
- Сичевський М. П. Удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку харчової промисловості України / М.П. Сичевський. - К.: Наук. світ, 2004. - 374 с. - С. 24.
- Статистичний щорічник України за 2000 рік. - К.: "Техніка", 2001. - С. 127.
- Статистичний щорічник України за 2005 рік. - К.: Вид-во "Консультант", 2006. - С. 124, 179, 343.
- Статистичний щорічник України за

- 2014 рік. - К.: ТОВ "Вид-во "Консультант", 2015. - С. 102, 155, 320.
- Трегобчук В. М. Продовольча безпека в контексті національної безпеки держави / В.М. Трегобчук. - К.: ІЕНА-НУ, 2006. - 387 с.
- Ульянченко А. В. Продовольча безпека - основа національної безпеки держави / А.В. Ульянченко, Н.В. Прозорова [Електронний ресурс]. - Режим доступу: congressworld.com.ua/blog.-article.php?id=5
- Чорний Ю. Подільська скиба Анатолія Пачевського / Чорний Ю. // Вінниччина. - 29 серпня 2014 р. - С. 3.
- Яновський С. Найчастіше підробляють ковбасу і масло / С. Яновський // Голос України. - 30 січня 2014 р. - С. 14.

Рудавка С.И.

ПРОБЛЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОБЪЕМОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПАРАМЕТРОВ КАЧЕСТВА ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ В УКРАИНЕ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЗДОРОВЬЕ ЧЕЛОВЕКА

Резюме. В статье рассмотрено состояние производства пищевых продуктов в Украине, определены направления государственного регулирования их объемов и параметров качества, показано их влияние на здоровье человека.

Ключевые слова: государственное регулирование, объемы производства, качество пищевых продуктов, полноценное питание, здоровье.

Rudavka S. I.

PROBLEMS OF STATE REGULATION OF FOOD PRODUCTS PRODUCTION AND PARAMETERS OF QUALITY OF FOOD PRODUCTS IN UKRAINE AND IMPACT OF IT ON THE HUMAN HEALTH

Summary. In the article are reviewed the condition with food production in Ukraine, the directions of the state regulation of volumes and parameters of quality of food products are defined, the impact of it on human health are described too

Key words: the state regulation, the volume of production, quality of food products, human health.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2015 р.

Рецензент - д.мед.н., проф. Сергетя І.В.

Рудавка Станіслав Іванович - к. економ.н., доцент кафедри філософії і суспільних наук Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; (0432) 562370

© Сергетя І.В., Дреженкова І.Л.

УДК: 613:159.946.2:378.4

Сергетя І.В., Дреженкова І.Л.

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова (вул.. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА РІВНЯ ЗВИЧНОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ В УМОВАХ МЕДИЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Резюме. В ході проведених досліджень під час здійснення гігієнічної оцінки величин добових енерговитрат та кількості локомоцій у добовому циклі студентів медичного вищого навчального закладу визначено, що середні значення добових енерговитрат становлять 10246,55±144,45 кДж серед дівчат та 12902,93±246,30 кДж серед юнаків, середні величини кількості локомоцій - 16138,34±306,05 кроків серед дівчат та 17468,56±329,94 кроків серед юнаків.

Ключові слова: студенти, рухова активність, гігієнічна оцінка.

Вступ

Рухова активність (РА), надзвичайно важлива категорія сучасної профілактичної медицини та критеріальна за своїм характером і здоров'ятвірна за своїм змістом характеристика рівня функціональних можливостей та адаптаційних ресурсів організму людини, визначається певною сумарною кількістю локомоцій, які людина певного віку, певної статі та певної професійної групи виконує в процесі життєдіяльності або впродовж окремого проміжку часу (рік, місяць, тиждень, доба, година тощо). Як її головні компоненти у контексті вирішення проблем охорони здоров'я дітей, підлітків та молоді, прийнято виділяти слід вважати цілеспрямовану РА в процесі фізичного виховання, цілеспрямовану РА в ході виконання навчальної або професійної діяльності та спонтанну РА у вільний час [Сухарев, 1991, 2006; Сергетя, Бардов, 1997].

РА, яка є невід'ємним атрибутом звичної, притаман-

ної певній людині, життєдіяльності прийнято визначати як звичну РА. Серед її кількісних параметрів, а саме звичну РА прийнято вважати критеріальною ознакою рухової діяльності людини, що визначає відповідність її величини біологічній потребі в рухах, найбільшого значення мають величини енерговитрат впродовж доби, число рухів протягом доби, а також тривалість динамічного компоненту у добовому бюджеті часу. за добу та тиждень, а також середньомісячна та середньорічна кількість рухів. Саме недостатній, низький, такий, що не відповідає біологічній потребі, рівень звичної РА суттєво знижує адаптаційні ресурси організму, обумовлює дисгармонізацію розвитку особистості, у вираженій мірі зменшує економічний потенціал суспільства тощо [Сергетя, Бардов, 1997; Кучма, Сухарева, 2006; Сердюк і др., 2012; Сухарев, Шелонина, 2012].

Метою дослідження є проведення гігієнічної оцінки